

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

WASAARADDA AMNIGA GUDAHA

HINDISE SHARCIYEED

SHARCIGA LA-DAGAALLANKA ARGAGIXISADA

Muqdisho – 2023

Tusmo

CUTUBKA KOOWAAD: QODOBBO GUUD	6
Qodobka 1aad: Magaca iyo Ujeeddada Sharciga	6
Qodobka 2aad: Awoodda Sharcigan	6
Qodobka 3aad: Eray Bixin	7
Qodobka 4aad: Fal Argagixiso.....	11
CUTUBKA 2AAD: FAL DEMBIYEEDYADA ARGAGIXISANIMO IYO CIQAABTOODA..	13
Qodobka 5aad: Gelidda Fal Argagixiso.....	13
Qodobka 6aad: Asaasidda iyo Xubin ka Noqoshada Koox ama Urur Argagixiso ah	13
Qodobka 7aad: Samaynta ama Haysashada Hub ama Agab Lagu Fulinayo Fal Argagixiso	14
Qodobka 8aad: Isticmaalka Hub ama Qaraxyo Nukliyeer, Kiimikaal ama Bayoologi ah.....	14
Qodobka 9aad: Qafaalasho iyo Xoog ku Haysasho Qof ama Dad.....	15
Qodobka 10aad: Bixinta ama Qaadashada Tababbar Argagixiso	15
Qodobka 11aad: Gabbaadsiinta Qof iyo Qarinta Wax Lagu Fuliya Fal Argagixiso	15
Qodobka 12aad: Xayaysiinta Afkaarta Urur ama Koox Argagixiso ah	16
Qodobka 13aad: Faafinta Been-abuur ku Saabsan Fal Argagixiso	16
Qodobka 14aad: Waajibnimada soo Gudbinta Xogaha ku Saabsan Falalka Argagixisada.....	17
Qodobka 15aad: Fulinta Xadgudub "Shirqool" ka Dhan ah Sharcigan	17

Qodobka 16aad: Ku Xadgudbid Shakhi Diblomaasi ah ama Xoog ku Galid Xarun Diblomaasi	18
Qodobka 17aad: Ku Xadgudbid Xarumaha Dawladda	19
Qodobka 18aad: Qayb ka Noqoshada Falal Argagixiso	19
Qodobka 19aad: Kicinta iyo Dhiirra-galinta Fal Argagixiso	20
Qodobka 20aad: Adeegsiga iyo Samaynta Labis ama Aqoonsi Ciidan ama Dowladeed	20
Qodobka 21aad: Gacansiinta iyo Hagidda Fulinta Fal Argagixiso	20
Qodobka 22aad: Afdubka Gaadiidka Cirka, Badda iyo Dhulka	20
Qodobka 23aad: Maalgalinta Koox, Qof ama Fal Argagixiso ah	21
Qodobka 24aad: Is-hortaag Caddaaladeed	21
Qodobka 25aad: xog uruurin iyo basaasnimo	22
Qodobka 26aad: Xad-gudubyada ka Dhanka ah Badbaadada Duulimaadyada Rayidka ah	23
Qodobka 27aad: Xad-gudubyada ka Dhanka ah Badbaadada Gagooyinka Diyaaradaha	23
Qodobka 28aad: Guda-galka Fal Argagixiso	24
Qodobka 29aad: Qaadidda Tallaabooyin Maamul	24
Qodobka 30aad: Ciqaab Cafiin	25
CUTUBKA 3AAD: QABASHADA, LA WAREEGIDDA IYO XAYIRIDDA HANTI ARAGAGIXISO	26
Qodobka 31aad: Xayyiraad Saarid Hanti	26
Qodobka 32aad: La-wareegid Hanti Argagixiso	26
CUTUBKA 4AAD: ASTEYNTA ARGAXIXISADA	28

Qodobka 33aad: Habraaca Asteynta Shaqsi ama Urur Argagixiso	28
Qodobka 34aad: Ka Saaris liis Argagixisanimo.....	28
CUTUBKA 4AAD: AWOODDA DACWAD QAADISTA	29
Qodobka 35aad: Maxakamadda Awoodda u Leh Qaadidda Dacwadaha Khuseeya Sharcigan	29
Qodobka 36aad: Dacwad Oogaha.....	29
CUTUBKA 5AAD: AWOODAHA BAARISTA, WAARAN iyo CADEYMAHA	30
Qodobka 37aad: Qabasho iyo Baaris Waaran la'aan	30
Qodobka 38aad: Awoodda Xirista iyo Siideynta.....	30
Qodobka 39aad: Xarigga iyo Xabsi ku Haynta.....	31
Qodobka 40aad: Hay'adda Awooda u Leh Bixinta Waaranka	32
Qodobka 41aad: Baarista Gaadiidka iyo Rakaabka Saaran	32
Qodobka 42aad: Baaritaanka Dadka lugaynaya	32
Qodobka 43aad: Oggolaashaha Caddeymaha Elektroonigga iyo Hababka Casriga ah	32
Qodobka 44aad: Oggolaanshaha Guud ee Adeegsiga Nuqullada.....	32
Qodobka 45aad: Caddeyn Marqaati ama Khabiir	33
Qodobka 46aad: Xafidaadda Caddeymaha Baaritaanka.....	33
Qodobka 47aad: Hor-qabateynta Adeegga Isgaarsiinta.....	33
Qodobka 48aad: Qaadista Astaamaha Faraha Iyo Muunadaha.....	36
Qodobka 49aad: Hubinta Dekadaha iyo Xudduudaha.....	37
Qodobka 50aad: Sugidda Aqoonsiga Eedayanaha	38
CUTUBKA 6AAD: ISKAASHIGA CAALAMIGA AH EE ARRIMAHA DEMBIYADA ARGAGIXISAGA LA XIRIIRRA	38

Qodobka 51aad: Iskaashiga Dalalka kale Arrimaha Dembiyada Argagixisada	38
Qodobka 52aad: Ujeeddada Codsiga Iskaashiga	39
Qodobka 53aad: Diididda Codsiga Iskaashiga.....	40
Qodobka 54aad: Codi Tallaabo Ilaalin Ku-meel-gaar ah.....	41
Qodobka 55aad: Codi soo Gacan-gelin Eedaysane	41
Qodobka 56aad: Sababaha lagu Diidi Karo Gacan-gelin Eedaysane	41
CUTUBKA 7AAD: QODOBBO GABAGABO AH	43
Qodobka 57aad: Awoodda soo Saarista Xeer-nidaamiyayaal	43
Qodobka 58aad: Mudnaanta Sharcigan	43
Qodobka 59aad: Dhaqangalka Sharcigan.....	43

CUTUBKA KOOWAAD: QODOBBO GUUD

Qodobka 1aad: Magaca iyo Ujeeddada Sharciga

1. Sharcigan waxaa lagu magacaabaa: “**Sharciga La-dagaallanka Argagixisada**”.
2. Ayada oo laga anbaqaadayo, waxyeellada iyo dhibaataada aadka u baaxadda weyn ee ka dhashay falalka ay argagixisadu ku beegsatay diinta, dhiigga, hantida, xasilloonida, dawladnimada iyo wadajirka ummadda Soomaaliyeed. Sidoo kalena, laga anbaqaadayo in hannaanka dawladnimada Soomaaliya ku salaysnaado sarreynta sharciga, ilaalinta xuquuqda iyo xorriyaadka asaasiga ah; ayaa waxaa lama huraan noqday in la soo saaro sharci ujeeddadiisu tahay:
 - a. La-dagaallanka, ka hortagga iyo ciribtirka hawlaha argagaxisanimoo;
 - b. Xakamaynta fal-dembiyeedka ka dhasha argagixisanimada; iyo
 - c. In argagixisada caddaaladda la horkeeno, si waafaqsan sharciga.

Qodobka 2aad: Awoodda Sharcigan

- 1) Sharcigan waxaa lagu dabbaqayaa dhammaan hawlaha iyo fal-dembiyeedyada argagixisada ah.
- 2) Arrimaha aan Sharcigan lagu xusin waxaa loogu noqonayaa Xeerarka Ciqaabta, Sharciga ka Hortagga Lacag Dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada iyo qawaaniinta kale ee khuseeya arrimahaan ee dalka.
- 3) Sharcigan wuxuu ka dhaqangalayaa dhammaan Jamhuuriyada Federaalka Soomaaliya.
- 4) Qodobbada Sharcigan ayaa lagu dhaqayaa qof kasta oo gala fal-argagixisanimoo, kana dhaca dalka Soomaaliya dibaddiisa; haddi la helo xaaladaha soo socda:

b) Haddii fal-dembiyeedku ka dhaco gaadiidka berriga ama badda ama hawada dushiisa, gaadiidkaas oo ka diiwaangashan Dalka Soomaaliya ama calanka Soomaaliya wata;

t) Haddii falkaas uu dhibbane u noqdo qof Soomaali ah oo jooga meel ka baxsan waddanka Soomaaliya;

j) Haddii dembiiluhu yahay ajnabi jooga dalka gudihiisa;

x) Haddii ujeeddada fal-dembiyeedku yahay:

1. in waxyeello loo geysto amniga, xasilloonida, hantida iyo danaha qaranka Soomaaliyeed ee gudaha ama dibadda;
2. In la dhibaateeyo ururrada iyo hay`adaha caalamiga ah; ama
3. In xukuumadda ama mid ka mid ah hay`adaheeda lagu qasbo in ay wax cayiman samayso ama ay ka reebtoonaato.

Qodobka 3aad: Eray Bixin

Haddii aan Sharcigan dhexdiisa si kale loogu fasirin, erayada soo socda, waxa ay yeelanayaan ama loola jeedaa macnaha iyo fasiraadda mid walba ku hor qoran:

- 1. Argagixisanimo:** waxaa loola jeedaa adeegsiga xoog ama kicinta xasarad iyo rabshad ama ku hanjabid aan sharci ahayn oo laga sameeyo dalka gudihiisa ama dibaddiisa, si loo xaqiijiyo ujeedo argagixiso.
- 2. Ujeedo argagixiso:** waxaa noqonaya, wax kasta oo looga dan leeyahay in bulshada dhexdeeda looga abuurto xaalad argagax ah ama khatar lagu galiyo nololsha dadka, hantidooda, xorriyadahooda, xuquuqdooda, isla markaana lagu waxyeeleynayo bed-qabka bulshada iyo amnigooda ama lagu dhibaateynayo kaabayaasha asaasiga ah ee dawladda, nidaamka guud iyo danaha qaranka ama lagu cuuryaaminayo hay`adaha dawladda iyo adeegyada ay bixiyaan ama lagu waxyeeleynayo ama lagu hanjabayo hay`adaha caalamiga ah iyo kuwa

dibloomaasiga ah; iyadoo la adeegsanyo hub, qaraxyo, maaddo holacda, sun, feyrus iyo agab kasta ee kale oo isla ujeeddadaas lagu gaarayo.

3. **Urur ama Koox Argagixiso ah:** waa koox ama maleeshiyaad, ka kooban saddex iyo wixii kasii badan, kana jirta dalka gudhiisa ama dibaddiisa oo loo abuurey ujeedo argagixisanimo ama ujeedkoodu yahay in ay ku kacdo argagixisanimo.
4. **Argagixiye:** qof kasta oo fala ama gala ama isku daya inuu galo ama qorsheeya (qaabkuu doonoba ha adeegsadee) fal-argagixisanimo ama qof kale ku dhiirrigaliya inuu fal caynkaas ah galo ama kaalin iyo qayb ku yeesha fal-argagixiso ah, dalka gudhiisa ama dibaddiisa ama abuura ama hoggaan u noqda ama xubin ka noqda koox ama urur argagixiso ah.
5. **Fal Argagixisanimo:** fal-dembiyeed kasta oo Sharcigan loogu aqoon saday inuu yahay fal argagixiso, sida ku xusan qodobkiisa 4^{aad} ama sharciyada kale ee dalka sidaas loogu aqoon saday.
6. **Dembi-argagixiso:** fal-dembiyeed kasta oo ku cad Sharcigan uuna u aqoonsaday in uu dhaliyo fal-argagixiso ah ama sharciyada kale ee dalka sidaas loogu aqoonsaday.
7. **Afkaar iyo Caqiido Argagixiso:** waa aamminaad ku salaysan gaalaysiinta cid kasta oo aan ku aragti iyo fikir ahayn, banaysiga dhiigga, sharafta iyo hantida dadweynaha iyo shaqaalaha dowladda oo aan ku afkaarta ahayn, ku meel marinta aragtidaas guracan si sandulle ah, iyadoo la adeegsanayo qaab iyo waddo kasta oo muquunin ah, sida: dil, qarax, dhac, boob, hanjabaad, argagax galin iyo wax kasta oo lamid ah oo ujeeddadaas laga leeyahay.
8. **Hub:** waxaa loola jeedaa:
 - a) Hub caadi ah; oo ah agab leh awood uu wax ku dilo, ku dhaawaco, ku cuuryaamiyo ama ku burburiyo, ha noqdo hubka xabaddu ka dhacado, sida: qantaal, madfac, qori, bastoolad iyo hub kasta oo ku shaqeeya baaruudda qaraxda ama holacda, ama ha noqdo

hubka cad oo aan xabaddu ka dhicine, sida: baangad, middi (toorreey) iyo wixii la mid ah;

b) Hub aan caadi ahayn; oo ah walax ama agab leh awood uu wax ku dilo, ku dhaawaco, ku cuuryaamiyo ama ku burburiyo, sida: hubka sida ba`an wax u gumaada iyo hub kasta oo ka samaysan walxaha qarxa, maaddo kiimikaal ah, sun ah ama feyrus xanbaarsan ama bayoologi ah ama nukliyeer ah.

9. Maalgalin Argagixiso: u uruurin hanti guurto ah ama ma guurto ah ama u fidin taageero dhaqaale oo muuqta ama qarsoon ama gacansiin maaliyeed si toos ah ama si dadban ama u xawilid lacag ama ku taakulayn hub, agab, maado qaraxda, holacda ama walax kale, oo dhammaantood ama qaarkood loo adeegsaday ama loo adeegsanayo ama ay muuqato in loo adeegsan doono argagixisanimu ama siin xog ama adeeg; urur ama koox argagixiso ah iyo wadiiqad kasta oo kale oo taakulo ah ama maalgalin ah, (falka argagixisada ahi ha dhaco ama yaanu dhicine). Faqradaan waxaa lala aqrinayaa qodobka 3-aad ee Sharciga ka Hortagga Lacag Dhaqidda iyo Maalgalinta Argagixisada.

10. Xayiraad Hanti: saarid xayiraad ku meel gaar ah; hanti nuuca ay doonto ha noqotee, muddo cayiman oo ah inta ay xaqiijintu ama maxkamadeyntu sacoto, si aan loogu isticmaalin ama loo wareejin ama loo dhalan rogin, si waafaqsan go`aanka maxkamadda awooda u leh.

11. La-wareegid Hanti: hanti nuuca ay doontaba ha noqotee, in qof ama koox argagixiso ah lahaanshiyaheeda laga wareejiyo dhammaanteed ama qaarkeed, laguna wareejiyo dawladda, si waafaqsan go`aan maxkamadeed.

12. Lacag Dhaqid: waxaa loola jeedaa fal-dembiyeedyada ku xusan qodobka 2-aad, qaybta 2-aad ee Sharciga ka Hortagga Lacag Dhaqidda iyo Maalgalinta Argagixisada.

13. Hanti: waxaa loola jeedaa:

- 1) Hanti kasta oo ma guurto ah, sida: dhul, guryo, dhisme, aseendo iwm; iyo
- 2) Hanti kasta oo guurto ah, sida: gaadiid, xoolo, lacag caddaan ah, jeegag, amarro lacag bixin, saamiyo, curaar, warqadaha deynta, dokumiinti kasta oo lahaanshiyo muujinaya iyo lacagaha maalgashiga ku jira ama faa`iidada laga helo.

14. Hanti Argagixiso: waxaa loola jeedaa:

- a. Hanti kasta, guurto ah ama ma guurto ah oo laga helay fal-argagixiso ah ama sababtiis ama ku hanjabidiisa lagu helay;
- b. Hanti kasta, oo loo adeegsadey ama la adeegsanayo ama la damcasanyahay timaaddada in loo adeegsado fulinta fal-argagixiso;
- c. Hanti kasta, oo uu leeyahay, uu maamulo ama loo hayo urur ama qof argagixiso ah; iyo
- d. Hanti kasta, oo loo uruuriyey in lagu taageero ama lagu taakuleeyo urur ama qof argagixiso ah ama lagu maalgaliyo fal-argagixiso ah.

15. Hay`ad Maaliyadeed: waa shakhsi dabiici ah ama shakhsi qaanuuni ah, oo sameeya dhaqdhaqaaqyada ganacsi ee ay ka midka yihiin:

- b) Qabashada, keydinta iyo maamulidda hanti dadweyne;
- t) Soo saarista iyo maaraynta nidaamka lacag bixinta sida: jeegagga, kaararka amaahda, amarrada lacag bixinta, xawilaadda elektarooniga ah iwm;
- J) Bixinta damaannad iyo balanqaad maaliyadeed;
- x) Ku ganacsiga suuqa iyo warqadaha lacagta;
- Kh) Hannaanka amaahinta iyo qaansheegadka;
- d)Maalgalinta iyo maareynta hanti ama lacag ay dad kale leeyhiin;

- r) Sarrifka lacagta wadanka iyo lacagaha qalaad iyo kala wareejinta badeecooyinka;
- s) Adeegyada xawilaadda;
- sh) Qabashada iyo bixinta caymisyada iyo maalgashiga kale ee la xiriira.

16. Hor-qabateynta Adeegyada Isgaarsiinta: waxaa loola jeedaa qabshada, dhexgalka iyo hubinta dhammaan xiriirada isgaarsiineed ee la tuhunsan yahay in loo adeegsadey ama loo adeegsan karo fal argagixiso ah, sida: dhageysiga hadallada taleefannada, daalacashada qoraalada iyo dhanbaallada la isku weydaarsado mobaylada iyo baraha bulshada iyo baarista agabka lagu diro Boostada; si waafaqsan ogolaanshiyaha maxkamadda awoodda u leh.

Qodobka 4aad: Fal Argagixiso

Fal Argagixiso, haddii uusan Sharcigani si kale u sheegin, waxaa loo aqoonsanayaa fal kasta oo ka mid ah waxyaabaha soo socda, markii loo sameeyo ujeeddo argagixisanimu owgeed;

- 1) Dilid qof;
- 2) Cuuryaamin qof ama u geysasho dhaawac jireed oo halis ah;
- 3) Si ogaal ah ama u kicin rabshad ama abuurid arbushaad; ayadoo looga dan leeyahay in argagax bulshada lagu galiyo naftooda, xorriyadooda ama amnigooda lagu khatar galinayo ama hantidooda lagu burburinayo;
- 4) Hogaaminta ama madax u noqoshada iyo isku duwidda koox argagixiso ah oo hubaysan ama aan hubaysnayn iyo sidoo kale, kaalin ku yeelashada hawlahaas;
- 5) Ku qaadidda weerar hubaysan iyo waxyeelaynta ciidammada qalabka sida iyo kuwa amniga iyo xarumahooda ama fadhiyadooda; ujeeddo argagixisanimu owgeed.

- 6) Waxyeelaynta ama ku qaadid weerar hubaysan; ergooyinka diblomaasiga ah iyo gaadiidka ama xarumaha ururrada iyo hay`adaha caalamiga ah ee waddanka ka shaqeeya; ujeedo argagixisanimo darteed;
- 7) Adeegsiga hub ama agab ama walax qarxa, holca, maado kiimikaal oo sumaysan, bayoolaji ama nukliyeer ah, aasid miino, tuurid gantaal iyo wax kasta oo la jaad ah, oo leh awood ay wax ku dilaan ama ay ku gaystaan dhaawac jireed oo daran ama wax ku burburiyaan ama bulshada lagu argagax galinayo;
- 8) Waxyeelaynta xarumaha danta guud ama hay`adaha dawladda ama kaabayaasha guud iyo carqaladaynta dhammaan adeegyada dawladda ee asaasiga ah, sida: waxbarashada, caafimaadka, biyaha, difaaca madaniga ah, isgaarsiinta, nidaamka kombuyuutarka, waddooyinka caamka ah, internetka, bangiyada, garoommada, dekadaha iwm, iyadoo ujeeddadu tahay qalqal galinta amniga, xasilloonida guud iyo hannaanka noloshu;
- 9) Hubaynta, maalgalinta iyo kicinta dad; si looga shaqeeyo ama loo abuuro fitno, xasarad iyo dagaal sokeeye;
- 10) Ku kicid afduub, xirasho ama xorriyad ka qaadid qof iyo ka badan ama qaadasho baad lacageed; falalkaas oo ay ka dhalato in amniga dalka iyo wadajirka bulshada la qalqal galiyo ama argagixisannimadana la dhiiragaliyo;
- 11) Ku xadgudbid qof ku sugan garoon gudahiis ama diyaarad ama markab dushiis saran, oo ay ka dhalato ama ay ka dhalan kartey in uu halis galo bedqabka rakaabka ama ay khatar gasho badbaadada garoonka ama diyaaradda ama markabka ama burbur hantiyadeed.
- 12) Waxyeelaynta ama ka dhigid hawlgab diyaarad ama markab rayid ah;
- 13) Sumaynta ama gaarsiinta dhib weyn cimilada ama nabadgalyada cuntada, arrinkaas oo sababi kara qalqal iyo halis caafimaad;

14) Xoog kula wareegid ama afduubasho diyaarad, markab, doon, gaari iyo wax kasta oo ka mid ah gaadiidka dhulka, badda iyo cirka, si loo xaqiijiyo ujeeddo argagixiso.

CUTUBKA 2AAD: FAL DEMBIYEEDYADA ARGAGIXISANIMO IYO CIQAABTOODA

Qodobka 5aad: Gelidda Fal Argagixiso

- a) Qof kasta oo gala fal Argagixiso ayna ka dhalato falkaas dhimasho; waxaa lagu ciqaabayaa dil toogasho ah;
- b) Qofkii gala fal Argagixiso ayna ka dhalato dhaawac daran ama cuuryaamin ama burbur hantiyeed oo baahsan; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi daa`in ama xabsi adag oo aan ka yarayn shan iyo toban(15) sano;
- c) Qofkiise, isku daya inuu galo ama qorsheeya fal-argagixisanimo (qaabkuu doonoba ha adeegsadee), waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka yarayn 10(toban) sano, ayadoo la eegayo hadba heerka waxyeello ee ka dhalan kartey falkaas haddii uu dhici lahaa.

Qodobka 6aad: Asaasidda iyo Xubin ka Noqoshada Koox ama Urur Argagixiso ah

- 1) Qofkii abuura ama asaasa ama maamula ama hoggaamiya urur ama koox argagixiso ah, si loo sameeyo mid ama qaar ka mid ah dembiyada argagixiso ee Sharcigan ku cad; waxaa lagu ciqaabayaa dil toogasho ah ama xabsi daa`in.
- 2) Qofkii xubin ka noqda urur ama koox argagixiso ah oo dalka ka jirta ama mid caalami ah oo Dowladda Soomaaliya u aqoonsantahay argagixiso,

iskaashi la yeesho; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka yarayn toban(10) sano kana badnayn labaatan(20) sano.

- 3) Qofkii, xubin ka noqda urur ama koox argagixiso ah, islamarkaana tababar ciidan ama amni ama farsamo gaar ah ka qaata koox argagixiso ah si ujeedo argagixisanimu loo xaqiijiyo; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aysan muddadiisu ka yarayn shan iyo toban sano.
- 4) Qofkiise, qof kale ku qasba ama ku hoggaamiya inuu xubin ka noqdo ama hor-istaaga inuu ka soo baxo urur ama koox argagixiso ah; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi daa`in, haddiise qasabkaas ama diidmadaas ay ka dhalato dhimasho, ciqaabtu waxay noqonaysaa dil toogasho ah.

Qodobka 7aad: Samaynta ama Haysashada Hub ama Agab Lagu Fulinayo Fal Argagixiso

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka badnayn labaatan(20) sano; qofkasta oo -asagoo og- haysta hub caadi ah ama sameeya ama xada ama fududeeya in la haysto ama qof kale siiya; ayadoo ujeeddadu tahay fulinta ama diyaarinta ama billaabista fal argagixiso. Haddiise, adeegsiga hubkaas ay ka dhalato dhimasho, ciqaabtu waxay noqonaysaa dil toogasho ah.

Qodobka 8aad: Isticmaalka Hub ama Qaraxyo Nukliyeer, Kiimikaal ama Bayoologi ah

Qofkii adeegsada, sameeya, haysta ama helistiisa fududeeya hub aan caadi ahayn ee leh awood uu wax ku dilo ama ku gaysto dhaawac daran ama burbur baahsan sida: walxaha qarxa ama holca, maaddo kiimikaal ah ama bayoologi ah ama nukliyeer ah waxaa lagu ciqaabayaa xabsi daa`in. Haddiise, isticmaalka ama haysashada hubkaas aan caadiga ahayn ay ka dhalato dhimasho, ciqaabtu waxay noqonaysaa dil toogasho ah.

Qodobka 9aad: Qafaalasho iyo Xoog ku Haysasho Qof ama Dad

Qof kasta oo afduub u gaysta, xoog ku haysta ama xooriyada ka qaada qof ama dad, si uu madax furasho ama dheef kaleba u helo ama hay`adaha dowladda ugu qasbo in ay wax mucayan ah sameeyaan ama ay ka reebtoonaadaan; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo u dhaxeeya toban(10) illaa labaatan(20) sano. Haddii falkaas ay ka dhalato dhaawac jireed ama cuuryaamin, waxaa lagu ciqaabayaa xabsi daa`in. Haddiise, ay dhimasho ka dhalato, ciqaabtu waxay noqonaysaa dil toogasho ah.

Qodobka 10aad: Bixinta ama Qaadashada Tababbar Argagixiso

Qofkii, qof ama koox ku tababbara -si toos ah ama si dadban- adeegsiga hub caadi ah ama aan caadi ahayn ama farsamooyin, xirfado, xeelado iyo wadiiqooyin dagaal ama isticmaalka shabakad isgaarsiineed oo silig leh ama silig la`aan ah (wireless) ama elektoroonik ah, si dhammaan waxyaabahaas loogu fuliyo hawl argagixiso, waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo u dhaxeeya toban(10) ilaa labaatan(20) sano.

Qodobka 11aad: Gabbaadsiinta Qof iyo Qarinta Wax Lagu Fuliyay Fal Argagixiso

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka yarayn toban(10) sano, qofkii:

1. Qariya wax loo adeegsaday ama loo diyaariyay in loo adeegsado fal Argagixiso ama qariya hanti ama raad ka dhashay falkaas;
2. Si kas ah, u baabi`iya ama xada ama qariya dokomiinti qoraal ah ama electoroonik ah oo fududayn karay in fal argagixiso ah la kashifo ama caddayn noqon lahaa;

3. Asagoo og siiya qof argagixiso ah magangalyo, gabbaad, howl-fududayn ama inuu fakado u fududeeya qof galay fal argagixiso, ka hor ama kadib qabashaddiisa.

Qodobka 12aad: Xayaysiinta Afkaarta Urur ama Koox Argagixiso ah

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi u dhaxeeya saddex(3) ilaa shan(5) sano:

b) Qofkii xayaysiiya ama faafiya afkaar argagixisanimo ama haysta agabka wax daabaca ama wax duuba oo loo isticmaalay ama loo darbay in loo isticmaalo arrimahaas ama koox argagixiso ah u sameeya suurad wanaajin ama dacaayad ama danaheeda difaaca, si toos ah ama si dadban, si oraal ah ama qoraal ah ama wadiiqo kaleba iyada oo ujeeddadu tahay in uu caawiyo argagixisada;

t) Qofkii abuura ama maamula mareeg ama shabakad warbaahineed ama isgaarsiineed, si loogu faafiyo ama loogu baahiyo afkaar iyo dacaayad lagu taageerayo ama lagu sumacad wanaajinayo koox argagixiso ah ama lagu marin habaabinayo hay`adaha amniga ama lagu saamaynayo hab-sami socodka caddaaladda arrin ku saabsan dembi argagixiso;

j) Qofkiise, si aan sharci ahayn u gala mareeg ay hay`ad dowladeed leedahay, si uu u tiro ama u dhalan rogo ama u qaato xog ku jirta mareegta, ujeeddo argagixisanimo owgeed; dembiga farqada (t) ee kore ku xusan waa loo sii kordhinayaa.

Qodobka 13aad: Faafinta Been-abuur ku Saabsan Fal Argagixiso

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi aan ka yarayn 6(lix) bil kana badnayn hal(1) sano ama waxaa lagu ganaaxayaa lacag dhan shan(5) kun illaa toban(10) kun oo Doollarka Maraykanka ama lacagta dalka ee u dhiganta ama labadaas ciqaabood oo wada jira; qofkii asagoo og, faafiya (wadiiqaduu doonaba ha

adeegsadee) ama baahiya ama soo bandhiga xog aan xaqiiqada ku salaysnayn oo ah been abuur ku saabsan hawlo argagixiso oo waddanka ka dhacay ama hawlgallada ka hortaggooda la xiriira. Haddiise, qofka falkaas ku kacay uu hoos tago amarkana ka qaato cid kale, qofka falka gaystay iyo qofka masuulka ka ah labadaba waxa ay mutaysanayaan ciqaabta kor ku xusan.

Qodobka 14aad: Waajibnimada soo Gudbinta Xogaha ku Saabsan Falalka Argigixisada

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi aan ka yarayn lix(6) bilood kana badnayn saddex(3) sano iyo ganaax lacageed oo aan ka badnayn toddoba(7) kun oo Doollarka Maraykanka ama lacagta dalka ee u dhiganta ama mid ka mid ah labadaas ciqaabood;

b) Qof kasta oo ka war hela jiritaanka fal argagixisannimo, ogaada diyaargarowga iyo diyaarinta fal caynkaas ah ama ay soo gaarto xog la xiriirta cidda falkaas ku hawlan oo aan soo war galin hay`adaha ku shaqada leh, islamarkaana ay suuragal u ahayd inuu soo gaarsiyo.

t) Ciqaabta faqrada (b) ee sare ku xusan, waxaa laga dhaafayaa, haddii dembiiluhu yahay mid ka mid ah dadka soo socda: xaaska, waalidka dhalay ama caruurta qofka xogta helay.

Qodobka 15aad: Shirqool ka Dhan ah Sharcigan

1) Qof kasta oo gala ama qayb ka noqda heshiis ama is-afgarad ujeeddadiisu tahay in la sameeyo mid kamid ah dembiyada argagixiso ee ku cad Sharcigan; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka yarayn toddoba(7) sano. Hase yeeshee, qofka leh hindisaha iyo dhiirigalinta heshiiskaas ama asagu leh socodsiintiisa; ciqaabtiisu waxay noqonaysaa xabsi daa`in ama xabsi adag oo aan ka yarayn toban(10) sano;

- 2) Qof kasta oo ku xadgudba qof ka mid ah dadka u xilsaaran dabbaqidda ama fulinta qodobbada Sharcigan ama xoog ama hanjabaad u adeegsada, inta ay waajibkooda shaqo ku dhex jiraan; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka yarayn todobo(7) sano. Hase yeeshee, haddii falkaas uu ka dhasho dhaawac halis ah ama cuuryaamin ama dembiiluhu adeegsado hub ama afduub, ciqaabtiisu waxay noqonaysaa xabsi daa'in ama xabsi adag oo aan toban(10) sano ka yarayn. Haddiise, falkaas ay ka dhalato dhimasho; ciqaabtu waxay noqonaysaa dil toogasho ah;
- 3) Qof kasta oo shirqool ama xadgudub ku maleega gudaha dalka Soomaaliya, asagoo kaashanaya qof kale, si looga fuliyo fal meel ka baxsan dalka, kaas oo markii Sharcigan loo eego noqonaya fal argagixiso; waxaa loo aqoon sanayaa sidii fal lagu fulinayo dalka gudahiisa, ciqaabtiisuna waa xabsi dhan saddex(3) illaa toban(10) sano.
- 4) Qof kasta oo qof kale shirqool kala fuliya meel ka baxsan dalka Soomaaliya, si fal argagixiso looga fuliyo gudaha dalka; waxaa lagu ciqaabayaa isla ciqaabta ku xusan faqradda 3-aad ee qodobkaan;
- 5) Qofka kasta oo qayb ka ah shirqoollada ama heshiisyada Sharcigan ka dhanka ah, haddii uu iskiis hay`adaha ku shaqada leh soo wargaliyo jiritaanka fal-dembiyeedkaas ka hor inta aanu dhicin; ciqaabaha qodobkaan ku xusan waa laga cafinayaa. Sidoo kale, waa laga cafin karaa ciqaabta, kadib markii uu falku dhaco, haddii uu fududeeyo ama uu suuragaliyo in dembiilayaasha kale gacanta lagu soo dhigo.

Qodobka 16aad: Ku Xadgudbid Shakhi Diblomaasi ah ama Xoog ku Galid Xarun Diblomaasi

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oon ka yarayn shan iyo toban(15) sano kana badnayn labaatan iyo shan(25) sano qof kasta oo:

b) Afduub, xorriyad ka qaadid ama xadgudub gacan qaad gaarsiisan kula kaca shakhsi diblomaasi ah ama haysta xasaanad dawli ah ujeedo argagixiso owgeed;

t) Xoog ku gala ama isku daya inuu xoog ku galo ama waxyeelo u gaysta xarumaha ama dhismayaasha hay`adaha diblomaasiga iyo Ururada caalamiga ah, si fal argagixiso loo fuliyo;

j) Haddii xadgudubka ku xusan faqrada (b iyo t) ee qodobkaan loo adeegsado hub ama qarax ama ay dhawr qof isla sameeyaan ama la adeegsado aqoonsi iyo labis dawladeed ciqaabtu waxay noqonaysaa xabsi daa`in;

x) Haddiise, falkaas ay ka dhalato dhimasho, ciqaabtu waxay noqonaysaa dil toogasho ah.

Qodobka 17aad: Ku Xadgudbid Xarumaha Dawladda

1. Qof kasta oo xoog ku gala, la wareega, weerara ama argagax galin iyo hanjabaad ku sameeya xarumaha dowladda, ujeedo argagixisanimowgeed, waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka yarayn labaatan(20) sano;
2. Haddii falkaas loo adeegsaday hub ama dhawr qof ka qayb qaateen ama burbur xoogan ka dhashay ama dembiiluhu ciidanka amniga uu xoog isaga caabiyey; ciqaabtu waxay noqonaysaa xabsi daa`in;
3. Haddiise, falkaas ay dhimasho ka dhalato ciqaabtu waxa ay noqonaysaa dil toogasho ah.

Qodobka 18aad: Qayb ka Noqoshada Falal Argagixiso

Qof kasta oo si ogaal ah qayb uga noqda ama kaalin ku yeesha fal argagixiso, waxaa lagu ciqaabayaa isla ciqaabta u dagan falaha asalka ah ee dembigaas.

Qodobka 19aad: Kicinta iyo Dhiirra-galinta Fal Argagixiso

Qof kasta oo kiciya qof kale ama ku dhiirra-galiya in uu qayb ka noqdo fal ama heshiis argagixiso, falkaasina uusan gaarin inuu dhaco, waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka yarayn toddoba(7) sano kana badnayn shan iyo toban(15) sano.

Qodobka 20aad: Adeegsiga iyo Samaynta Labbis ama Aqoonsi Ciidan ama Dowladeed

Waxaa lagu ciqaabayaa lix(6) illaa laba iyo toban(12) sano oo xabsi ah; qof kasta oo ujeedo argagixisannimo owgeed, u soo dhoofsada, sameeya, haysta, iibsada ama xirta labbis u gooni ah ciidammada qalabka sida ama hay'adaha amniga ama adeegsada aqoonsi, calaamad ama astaan ciidan iyo qof kasta oo sameeya, been abuura aqoonsi dawladeed ama sheegta magac iyo mansab aanu lahayn, isla ujeedada sare ku xusan.

Qodobka 21aad: Gacansiinta iyo Hagidda Fulinta Fal Argagixiso

Qof kasta oo ku gacansiya, caawiya, haga, u fududeeya ama khibrad siiya qof ama koox fulinta fal argagixiso ah, waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo u dhaxeeya toban(10) illaa labaatan(20) sano. Haddii falkaas uu ka dhasho dhaawac culus ama burbur xooggan, ciqaabta caawiyaha ama hagaha, waxay noqonaysaa xabsi daa'in, haddiise, dhimasho ka dhalato, ciqaabtu waa dil toogasho ah.

Qodobka 22aad: Afdubka Gaadiidka Cirka, Badda iyo Dhulka

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo u dhaxeeya 10(toban) ilaa 20(labaatan) sano; qof kasta oo xoog kula wareega ama afdubta mid ka mid ah gaadiidka dhulka, badda iyo cirka, asagoo xaqiijinaya ujeedo Argagixiso. Haddii, gaadiidka la afdubtay ay leeyihiin Ciidamada qalabka sida ama falkaas uu ka dhasho

dhaawac ama burbur hantiyeed, ciqaabtu waxay noqonaysaa xabsi daa`in. Haddiise, falkaas ay dhimasho ka dhalato, ciqaabtu waa dil toogasho ah.

Qodobka 23aad: Maalgalinta Koox ama Qof ama Fal Argagixiso ah

1. Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi daa`in ama xabsi adag oo aan ka yarayn shan iyo labaattan (25) sano; qof kasta oo koox ama urur argagixiso ah maalgaliya, si toos ah ama si dadban, ama siiya hub ama walax kale oo markii fal argagixiso loo adeegsado khatar galinaya nafta iyo hantida dadka ama dowladda;
2. Qof kasta oo maalgalinaya qof ama fal argagixiso ah; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi daa`in ama xabsi adag oo aan ka yarayn shan iyo toban(15) sano;
3. Qof kasta oo qof argagixiso ah ku gacan siiya in uu u safro dawlad kale, si halkaas uu uga fuliyo, wax uga qorsheeyo, u diyaariyo ama uga qayb qaato fal argagixiso ah; waxaa lagu ciqaabayaa isla ciqaabta ku xusan faqradda (t) ee qodobkan;
4. Haddii, cidda maalgalinta bixisay ay tahay shirkad ama shakhsi qaanuuni ah waxaa loo ciqaabayaa qofka musuulka ka ah iyo qof kasta oo ka qayb qaata falkaas.

Qodobka 24aad: Is-hortaag Caddaaladeed

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo aan ka badnayn(10) sano ama ganaax lacageed oo u dhaxeeya labaatan(20) kun ilaa soddon(30) kun oo Doollarka Maraykanka ah ama lacagta dalka ee u dhiganta ama labadaas ciqaabood oo isla socda;

- a) Qofkii, si ula-kac ah u sameeya is-hortaag ama tallaabo ama fal keeni kara in uu saamayn taban ku yeesho ama uu carqaladeeyo habsami u socodka caddaalada; iyo

b) Qof kasta oo sarkaal dowladeed ah oo ku lug leh dacwad socota oo Sharcigani ku dabaqmayo, oo si ula-kac ah u sameeya wax ka mid ah arrimaha soo socda:

1. Adeegsada ama isku daya inuu adeegsado xoog ama hanjabaad;
2. Joojiya ama isku daya in uu joojiyo bixinta caddayn;
3. Qof ku qasba inuu keeno caddayn been ah ama ka reeba inuu caddayn bixiyo;
4. Faragalin ku sameeya caddaymaha si uu carqaladeeyo hab-raaca dacwadda;
5. Siiya wax-dheef qof ama ballan qaad u sameeya, si uu u carqaladeeyo habsami u socdka caddaalada; ama
6. Qariya ama gabbaad siiya qof lagu tuhunsan yahay argagixisanimu.

Qodobka 25aad: Xog Uruurin iyo Basaasnimo

- 1) Qof kasta oo uruuriya, keydiya ama gudbiya xog si loogu adeegsado diyaarinta ama sameynta fal argagixiso, waxaa lagu ciqaabayaa shan(5) sano oo xabsi ah.
- 2) Si loo maleego ama loo fuliyo fal argagixiso oo ka dhan ah Dowladda Soomaaliya ama danaheeda gudaha iyo dibadda, qofkii xiriir basaasnimo la yeesha dawlad, hay`ad, urur ama koox ajnabi ah ama iskaashi la sameeya ciidan dowlad anjabi ah; waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo u dhaxeeya todobo(7) illaa toban iyo labo(12) sano. Haddiise, falka argagixisanimu ee ku xusan faqraddaan uu dhaco, iyadoon dhimasho ka dhalan, ciqaabtiisu waa xabsi daa`in.

Qodobka 26aad: Xad-gudubyada ka Dhanka ah Badbaadada Duulimaadyada Rayidka ah

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo u dhaxeeya shan iyo toban (15) illaa labaatan iyo shan(25) sano qof kasta oo ku kaca mid ka mid ah falalka hoos ku xusan:

1. In xadgudub gacan qaad gaarsiisan lagula kaco qof saaran diyaarad rayid ah oo duulimaad ku jirta, haddi falkaasi keeni karay halis galinta badbaadada diyaaradaas ujeeddaduna tahay fal argagixiso;
2. In la burburiyo diyaarad rayid ah oo shaqaysa, la waxyeelleeyo ama laga dhigo hawlgab ama la halis galiyo badbaadadeeda;
3. In lala koro ama la fududeeyo, la dhex dhigo diyaarad shaqaynaysa agab, walax ama maaddo burburin karta ama u gaysan karta waxyeelayn halis galin kara duulimaadka diyaaradaas;
4. In la waxyeelleeyo ama hawlgab laga dhigo qalabka hagista diyaaradaha rayidka ah, haddii ay suuragal tahay in falka caynkaas ahi uu halis galin karo badbaadada diyaarad rayid ah oo duulimaad ku jirta;
5. In si ogaal ah, loo faafiyo ama loo sheego war been ah oo lagu halis galiyo badbaadada diyaarad duulimaad ku jirta;
6. Haddi dhammaan falalka faqrooyinka sare ku xusan uu ka dhasho dhaawac ama burbur, ciqaabtu waxay noqonaysaa xabsi daa'in. Haddiise, dhimasho ka dhalato ciqaabtu waa dil toogasho ah.

Qodobka 27aad: Xad-gudubyada ka Dhanka ah Badbaadada Gagooyinka Diyaaradaha

Waxaa lagu ciqaabayaa xabsi adag oo u dhaxeeya toban iyo toddobo(17) illaa soddon(30) sano qof kasta oo si ula kac ah u halis galiya badbaadada garoon diyaaradeed oo rayid ah, asagoo adeegsanaya qalab, hub ama maaddo, kuna kaca mid ka mid ah arrimaha soo socda:

b) Burburinta iyo waxyeelaynta agab uu leeyahay garoon diyaaradeed oo u adeegaya duulimaadyo caalami ah ama qalqal galinta badbaadada garoon bixiya adeeg duulimaad oo rayid ah;

t) Xadgudub iyo qalalaase kula kaca qof ku sugan garoon diyaaradeed oo u adeegaya duulimaadyo rayid ah, kaas oo keeni kara dhaawac ama dhimasho.

Qodobka 28aad: Guda-galka Fal Argagixiso

Guda-galka fal argagixiso ah waxay lamid tahay galidda fal argagixiso ah oo dhammaystiran, ciqaabtiisuna waxay noqonaysaa ciqaabta u deggan isla falka la guda-galay oo dhammaystiran.

Qodobka 29aad: Qaadidda Tallaabooyin Maamul

Markasta oo uu dhaco xukun eedayn fal argagixiso ah, maxkamadda awoodda u leh waxaa u furan in ay qaaddo tallaabooyinka soo socda:

- 1) Dadka ajaanibta ah ee lagu helo dembi argagixiso in waddanka laga musaafuriyo, kadib markii ay ciqaabtooda dhamaystaan ama ay wadankooda ku dhamaystaan haddii iskaashi nuucaas ah jiro;
- 2) In dadka argagixisada iska soo dhiibay ee la cafiyey ama kuwa ciqaabtoodii dhamaystay lagu waajibiyo in ay degaan meel cayiman ama ay joogaan waqtiyo xaddidan meelo loo cayimay ama laga reebo in ay degaan ama tagaan meelo cayiman;
- 3) In laga reebo in ay adeegsadaan wadiiqo isgaarsiineed oo cayiman;
- 4) In lagu waajibiyo in uu ka qayb qaato dawraad dhaqan celin ah;
- 5) Marka laga reebo tallaabada faqrada 1-aad ku xusan; muddada tallaabada maamul kama badnaan karto shan(5) sano.
- 6) Qofkii khilaafa amarrada sare ku xusan, waxaa lagu ciqaabayaa xabsi aan ka badnayn hal(1) sano.

Qodobka 30aad: Cigaab Cagin

1. Waxaa laga caginayaa dhammaan ciqaabaha u dagan dembiyada ku xusan Sharcigan ama waa laga khafiifinayaa; qof kasta oo horey uga tirsanaa koox ama urur argagixiso ah ama ku howlanaa fal argagixiso, haddii uu ku dhaqaaqo tallaabooyinka soo socda:
 - a) In uu soo war-galiyo hay`adaha dowladda ee ku shaqada leh, in uu iskiis uga soo baxay, gabi ahaanba koox ama urur argagixiso ah, isla markaana uu ka soo laabtay afkaarta iyo caqiidada argagixisada;
 - b) In uu joojiyey wax kasta oo fal dembiyeed ah ama kharribaad ah;
 - c) In uu isu soo dhiibo, uuna horyimaado hay`adaha amniga, una degdego in uu laamaha amniga ee ku shaqada leh kala shaqeeyo fashilinta iyo ka hortagga fal ama heshiis argagixiso ka hor inta aan la fulin falkaas.
2. Maxkamadda awoodda u leh waxaa u furan in ay cafiskaas uga faa`iidayso dembigu markii uu dhacay ka bacdi; dembiilihii hay`adaha ku shaqada leh u suuragaliya ama u fududeeya soo qabashada dembiilayaal kale oo qayb ka ahaa faldembiyeed dhacay ama ku hawlan fulinta falal kale oo argagixiso.
3. Dadka cafiska loo fidiyo ee ka soo baxaya Urur ama koox argagixiso ah ama ka soo laabta fikir Argagixiso; ka hor inta aan loo dhiibin xil Dowladeed; waa in la hubiyo in ay si dhammaystiran uga hareen afkaarta iyo caqiiqada argagixisada.

CUTUBKA 3AAD: QABASHADA, LA WAREEGIDDA IYO XAYIRIDDA HANTI ARAGAGIXISO

Qodobka 31aad: Xayyiraad Saarid Hanti

- 1) Xeer-ilaalinta ku shaqada leh, hanti-dhawraha guud iyo hay'adaha maaliyadeed ee dawladdu waxa ay maxkamadda awoodda u leh weydiisan karaan in ay xayyiraad saarto muddo kooban ah, dhaqdhaqaaqa hanti looga shakiyey wax la xiriira argagixisanimu.
- 2) Cid kasta oo go'aanka xayyiraadu saameeyo ama dhibbane u noqotana, waxaa u furan in ay maxkamadda weydiisato in xayyiraadda laga qaado hantidaas, haddii ay caddaato in tallaabo qaldan la qaaday;
- 3) Amarka xayyiraadda, waxaa ogaysiin laga siinayaa:
 - b) Bangiyada, hay'adaha maaliyadda iyo kuwa ka ganacsada lacagacaha caddaanka ah;
 - t) Cid kasta ee kale, oo dan sharci ah ugu jirto ama ay saamayn ku yeelanayso xayyiraadu.

Qodobka 32aad: La-wareegid Hanti Argagixiso

Iyada oon waxba loo dhibin xuquuqda cid kale oo niyad-san, haddii si waafaqsan Sharcigan dacwad argagixisannimo loo soo oogo, markasta oo ay maxkamaddu fal-dembiyeedkaas ka soo saarto xukun kama danbays ah, ayna ciqaabta u dagsan xukunto, waxay kaloo xukumaysaa:

- b) In lala wareego dhammaan hanti kasta oo loo adeegsaday fal argagixisanimu, fududayntiisa ama ay sugnaatay sababtiisa in lagu helay, xataa haddii hantidaasi cid kale ku wareegtay ama sidii ay markii hore ahayd laga dhalan rogay;

t) In lala wareego dhammaan hubka, agabka, walxaha qarxa iyo maaddo kasta oo la adeegsaday ama ay muuqatay in la adeegsan lahaa, si faldembiyeedkaas loo sameeyo ama loo fududeeyo iyo dhammaan waxyaabaha samayntooda, haysashadooda, adeegsigooda ama ka ganacsigooda fal argagixiso laga samaynayo;

j) In lala wareego dhammaan hanti kasta oo uu leeyahay ama uu maamulo, loo hayo ama loo uruuriyey koox ama urur argagixiso ah iyo dhammaan ama qaar hantida uu leeyahay qof argagixiso ah;

x) Haddiise, ay suuragal noqon weydo in hantidaas la qabto, waxa ay maxkamaddu xukumaysaa ganaax lacageed oo u dhigma;

kh) cid kasta oo dhibbane u noqota ama ay dani uga jirto hantida la xukumay in lala wareego, waxaa u furan in ay rafcaan qaadato, si loo baajiyo go`aanka maxkamadda, muddo 60(lixdan) maalmood gudahood ah oo ka bilaabanaysa maalinta xukunka la riday;

d)Haddii, aan cid kale oo sheeganaysa aysan ka qaadan rafcaan sida ku xusan faqrada (kh) ee qodobkaan ama uu dhaco xukun maxkamdeed oo kama danbeys ah; hantidaas waxaa yeelanaya dowladda.

CUTUBKA 4AAD: ASTEYNTA ARGAXIXISADA

Qodobka 33aad: Habraaca Asteynta Shaqsi ama Urur Argagixiso

1. Dalku waxaa uu yeelanayaa liis ay ku qoran yihiin shaqsiyaadka iyo ururrada ama hay'adaha argagixisada lagu asteeyey;
2. Wasaaradda Amniga Guduha, iyada oo ka anbaqaadaysa warbixinnada laamaha amniga, kaashanaysana hay'adaha la dagaallanka argagixisada, waxa ay diyaarinaysaa liiska kooxaha, ururrada iyo shakhsiyaadka argagixisada lagu tuhmay, asaga oo sababaysan ayna la socoto cadaymaha loo hayo, ayey wasaaraddu u gudbineysaa Golaha Wasiirrada;
3. Kadibna, Golaha Wasiirrada ayaa go`aan ku soo saaraya liiska kooxaha, ururada iyo shakhsiyaadka argagixisada ah;
4. Ururada, kooxaha, Hay'adaha iyo shakhsiyaadka lagu asteeyey argagixisanimada ama liiska argagixisanimo lagu daray iyo cid kasta oo dhibbane u noqota astayntaas, waxaa u furan in muddo soddon (30) maalmood gudaheed ah ay maxkamadda awooda u leh rafcaan u qaataan;
5. Xeer-ilaalinta iyo maxkamadaha awooda u leh ayaa wajjibkooda ka gudanaya liiska argagixisanimo, si waafaqsan Sharcigan;

Qodobka 34aad: Ka Saaris liis Argagixisanimo

Si liiska argagixisanimo looga saaro koox, urur ama shakhsi, waxaa la qaadayaa tallaabooyinka soo socda;

- a) Wasaaradda Amniga Guduha, haddii ay ku qanacado ama ay tahay in koox, urur ama shakhsi laga saaro liiska argagixisanimo, sababo macquul ah oo soo kordhay owgood, waxa ay wasaaraddu u soo jeedinaysaa Golaha Wasiirrada codsi sababaysan oo ah in laga saaro liiska;

- b) Golaha Wasiirada ayaana go`aan ka soo saaraya;
- c) Goluhu wuxuu sanadkiiba mar ama markii kale ee loo baahdo, dib u eegis ku samaynaya liisaska argagixisanimada;
- d) Maxkamadda awoodda u leh ayaa amri karta in koox, shaqsi ama urur laga saaro liiska argagixisanimada marka uu guuleysto rafcaanka ay ka qaateen ku darista liiska;
- e) Cid kasta oo lagu asteeyey ama la galiyey liis argagixisoniimo, ayna dib ka caddaato in aysan asaas lahayn tuhunka keenay in lagu daro liiska, ayna ka soo gaarto waxyeello-sharafeed ama hantiyeed; wuxuu xaq u yeelanayaa raalli-gelin iyo mag-dhaw u dhigma dhibaataada gaartey.

CUTUBKA 4AAD: AWOODDA DACWAD QAADISTA

Qodobka 35aad: Maxkamadda Awoodda u Leh Qaadidda Dacwadaha Khuseeya Sharcigan

Maxkamadaha Ciidamada Qalabka Sida; ayaa yeelanaya awoodda qaadista dacwadaha ka dhasha dembiyada argagixisada ee Sharcigani caddeynayo. Waxaana Maxkamadaas ka howlgalaya garsoorayaal, kaaliyaal iyo howl-wadeenno si gooni ah ugu tababbaran arrimaha la dagaalanka argagixisada.

Qodobka 36aad: Dacwad Oogaha

Xeerilaalin Guud ee Ciidamada Qalabka Sida; ayaa yeelanaysa oogista, dhaqaajinta iyo baarista dacwadaha argagixisada. Xeerilaalintaasna waxaa ka howlgalaya xeerilaaliyaal, baarayaal iyo kaaliyayaal si gaar ah ugu tababbaran arrimaha ladagaallanka argagixisada.

CUTUBKA 5AAD: AWOODAHA BAARISTA, WAARAN iyo CADEYMAHA

Qodobka 37aad: Qabasho iyo Baaris Waaran la'aan

1. Qabashada qof ama dad lagu tuhmay argagixisanimu, waxaa sameyn kara; dhammaan Ciidamada Amniga ee u xil saaran sugidda amniga. waxaase, leh awoodda xirista iyo baarist qof ama dad markii ay jirto sabab cad oo maangal ah oo lagu tuhmo in uu galay ama isku dayayo in uu galo fal argagixiso; Saraakiisha dembi baarista ee nabadsugidda Qaranka. Ha yeeshee, waa in qofka tuhmanaha ah lagu wareejiyo hay'adaha ku shaqada leh ama loo helaa xabsi xalaalayn muddo aan ka badnayn afartan iyo siddeed(48) saacadood gudahood.
2. Saraakiisha dembi baaristu, waxa ay geli karaan oo baaritaan ku samayn karaan Waaran la'aan guriga ama meesha uu ku nool yahay qofka la tuhmay oo ku xusan farqada 1-aad ee qodobkaan, waase, in hay'adaha ku shaqada leh lagu wargeliyo muddo aan ka badnayn afartan iyo siddeed(48) saacadood gudahood.

Qodobka 38aad: Awoodda Xirista iyo Siideynta

1. Qofka awood Sharcigan bixiyey lagu qabto, waa in la hor keenaa maxkamadda awoodda u leh muddo 48 saacadood gudahood ah oo aysan ku jirin waqtiga loo soo waday maxkmadda.
2. Marka qofka la tuhunsan yahay la hor keenayo maxkamadda, sarkaalka amnigu wuxuu u gudbin doonaa cidda ku shaqada leh, warbixin kooban oo muujinaysa:
 - b) Xaqiiqooyinka dacwadda iyo sababta xarigga;

t) Guud ahaan caddaymaha la hayo iyo tilmaan guud oo ku saabsan baarista la sameeyey ilaa hadda iyo baarista la soo jeedinayo in la sameeyo;

j) Sababaha lama-huraanka ka dhigaya in la sameeyo muddo-kordhin baariseed si la-tuhunsanaha loogu sii hayo xarunta baarista; iyo

X) Tallaabo kasta oo la qaado hab waafaqsan arrimaha qodobkan ku xusan; waxaa sida ugu dhaqsiyaha badan lagu wargelinayaa, Xafiiska Xeer-ilaalinta ku shaqada leh iyo sidoo kale, sarkaalka qofka xiran u soo gudbiyey garsoorka.

Qodobka 39aad: Xarigga iyo Xabsi ku Haynta

1. Maxkamadda qofka xiran la horkeenay hab waafaqsan qodobka 37^{aad} iyo 38^{aad} ee Sharcigan, waxay amri kartaa xabsi ku hayn ku-meel-gaar ah si qofka la tuhunsan yahay loogu sameeyo baaris ka hor inta aan dacwad lagu soo oogin;
2. Maxkamad awood u leh ayaa oggolaan karta xarigga noocaas ah si baaris dheeri ah loogu sameeyo, marka ay codsi ka hesho hay'adaha dembi baarista ee kiiska ka shaqeynaya;
3. Waqti kasta oo baaris lagu sameynayo qofka la tuhunsan yahay si loo dhammeystiro baarista, waa in ayna ka badnaan sagaashan (90) maalmood, waana in si joogta ah maxkamadda lagu wargeliyo halka baaristu marayso, iyadoo maxkamadda laga codsan karo muddo-kordhin hal mar ah;
4. Markii aanay jirin sabab macquul ah oo lagu aamino in qofka la tuhunsan yahay ku kacay ama ku lug lahaa fal argagixiso, isla markaana aanay jirin dacwad lagu soo oogay muddo saddex(3) bilood gudahood ah laga soo billaabo taariikhda amarka xarigga; maxkamaddu waxay amri kartaa siidayntiisa;
5. Si kastana, eedaysanaha lama hayn karo lix(6) bilood ka badan, ayadoon lagu soo oogin wax dacwad ah, laga billaabo markii la soo xiray.

Qodobka 40aad: Hay'adda Awooda u Leh Bixinta Waaranka

Maxkamadda awoodda u leh ee ku xusan qodobka 35^{aad} ee Sharcigan, ayaa bixinaysa Waaranka lagu xirayo, lagu kordhinayo muddada haynta tuhmanaha ama eedaysanaha. Waana in codsi hayn ama xabsi kordhin ah la weydiisto maxkamadda, muddo aan ka badnayn afartan iyo siddeed(48) saacadood.

Qodobka 41aad: Baarista Gaadiidka iyo Rakaabka Saaran

Saraakiisha amniga ama wakiil kasta oo kale oo idman ayaa leh awoodda in la hakiyo lana baaro baabuurta, rakaabka iyo wax kasta oo saaran ama ku rakiban gaadiidka.

Qodobka 42aad: Baaritaanka Dadka Iugaynaya

Awoodda baaritaanka Sharcigan ku xusan, waxaa iska leh sarkaal kasta oo ka tirsan Hay'adaha Amniga in uu joojiyo qof ama dad Iugeynaya meel gaar ah ama aag si gaar ah loo xusay iyo sidoo kale, in la baaro waxkasta oo abuur kara shaki argagixiso.

Qodobka 43aad: Oggolaashaha Caddeymaha Elektroonigga iyo

Hababka Casriga ah

Habraac ama fal-dembiyeed kasta ee ku saabsan Sharcigan, Caddeymaha danabeysan ama daabacan sida muuqaallada, sawirrada, codadka, qoraallada, tixraacyada xiriirka la leh tiknoolajiyada iyo wixi la mid ah, marka ay Saraakiisha dembi baaristu hubin dhammeystiran ku sameeyaan, isla markaana ay xaqiijiyaan; caddeymaha noocaas ah garsoorku waa in uu u fixgaliyo in ay yihiin caddeymo go'aan garsoor lagu qaadan karo.

Qodobka 44aad: Oggolaanshaha Guud ee Adeegsiga Nuqullada

Habraac ama fal-dembiyeed kasta ee ku saabsan Sharcigan, dokumenti kasta oo loo oggolaan karo in uu caddeyn galo marka la soo saaro, nuqul kasta ama wax kasta oo laga soo dheegtay dokumentigaasi wuxuu noqon

karaa mid caddeyn gala iyadoo shuruuduna noqonayso in uu yahay nuqul la hubiyey ama dheegasho ama loo shardiyeeyo in uu saxiixay oo caddeeyey dhabnimadiisa sarkaalka nuqulka asalka ah lagu aaminay, iyadoo looga baahan yahayna sarkaalkaas in uu siiyo nuqul la caddeeyey ama dheegasho qof kasta oo ku dalbada muddo macquul ah gudaheed.

Qodobka 45aad: Caddeyn Marqaati ama Khabiir

1. Iyada oo la raacayo sida ku cad qodobbada 157 ilaa 161 ee Xeerka Habka Cigaabta Soomaaliyeed, ee la xiriira aragtida (fikradda) khabiirka, dacwad kasta oo la xiriirta Sharcigan, oo ay su'aal ka timaaddo in shay ama walaxi tahay hub, walax shucaac leh ama walax halis ah, kiimiko sun ah ama hub bayooloji ama sun ah, caddeyn ama shahaado ay saxiixeen khabiir shayga ama walxaha lagu sheegay caddeyntu ay tahay hub, walax shucaac leh ama halis ah, sun ah ama walax bayooloji, waxay noqon doontaa cadeyntaasi mid la oggolaado, iyada oo aan u baahnayn saxiix ama mas'uul awoodda qofka ama in qofkaasi saxiixay hor yimaado maxkamadda, waana in haddii aysan jirin cadeyn kale oo ka soo horjeeda loo tixgeliyo cadeyn ku filan waxa ay sheegtay.
2. Cidda ku habboon ee yeelaneysa sugidda caddeymaha ceynkaas; waxaa lagu qeexi doonaa xeer-nidaamiye.

Qodobka 46aad: Xafidaadda Caddeymaha Baaritaanka

Qofka mas'uulka ka ah baaritaanka waxaa uu qabanayaa wax kasta oo loo arko in fal argagixiso loo isticmaali karo, waxaana walxaha la qabtay oo laga shakiyey lagu wareejinayaa xarunta baarista ee ay raacsantahay cidda baarista samaysay, iyada oo warbixin dhammaystiran la raacsiinayo oo ku saabsan sababaha shakiga abuuray.

Qodobka 47aad: Hor-qabateynta Adeegga Isgaarsiinta

1. Markii, maxkamadda awoodda u leh loo soo gudbiyo codsi ku saabsan hor-qabateynta adeegga isgaarsiinta, ayna maxkamaddu ku qanacdo

maangalnimada codsigaas; waxaa la bixinayaa oggolaansho lagu fasaxayo ama lagu farayo qofka, shirkadda ama hay'adda ay ku socotaahi ay hubiso mid ama ka badan oo arrimaha soo socda ah:

b)Hor-qabateyn la sameeyo inta uu socdo xiriirka loo adeegsanayo adeegga boostada ama nidaam isgaarsiineed, xiriirka ku tilmaaman oggolaanshaha;

t)Bixinta kaalmo loo samaysnayo dal soo codsday in laga caawiyo in hor-qabateyn lagu sameeyo xiriir isgaarsiineed sida ku xusan heshiiska caalamiga ah ee is-garabsiga; ama

J)Daah-furka wax kasta oo lagu helay dhexgal la oggolaaday ama lagu dalbay oggolaanshaha dhexgal xog-xiriireedka oo nooc kasta ah.

2. Haddii, degdeg loogu baahdo hor-qabatayn ama dhexgal, waxaa oggolaanshaha saxiixaya Taliyaha Nabad-sugidda ama qofkii kale ee uu u igmado, iyadoo codsiga lagu muujinayo sababta degdeg ka dhigay codsiga, balse, waa in uu 24 saac gudahood ku oggolaato maxkamadda awoodda u leh. Haddii, aysan maxamaddu oggolaan marka oggolaashaha la weydiisto muddo labaatan iyo afar(24) saac gudahood, caddeymaha lagu helay hor-qabatayntaas ama dhexgalkaas looma isticmaali karo caddeymo ahaan maxkamadda horteeda;

3. Garsooruhu ma bixinayo oggolaanshaha ku xusan farqada 1-aad iyo 2-aad haddii aanu ku qanacsanayn;

a) In oggolaanshuhu u danaynayo amniga qaranka ama loo adeegsanayo ka- hortagga ama ogaanshaha dembiyo halis ah ama leh ujeedo lagu ilaalinayo Danaha Qaranka; iyo

b) In waxa lagu oggolaaday ama oggolaanshuhu noqdo mid u qalma wixii la rabay in lagu gaaro;

4. Xog dhawrsan oo lagu helay dhexgal ama hor-qabateyn sharci ah oo la xiriira waxyaaba qarsoodiga u ah qof, waa in ay ahaadaan kuwa dhawrsan oo aan la faafin karin, loona adeegsan karin ujeeddo ka baxsan middii oggolaashaha lagu helay;
5. Oggolaansho dhexgal isgaarsiineed waxaa lagu bixin karaa oo keliya haddii mas'uuliyiinta hay'adaha amniga magacooda lagu soo codsado;
6. Codsiga waa in lagu qeexo filmaanta xiriirrada la rabo in dhexgal ama hor-qabateyn lagu sameeyo, faahfaahinta cidda adeegga isgaarsiinta bixisa iyo sharraxaad ku saabsan sababta dhexgalkaasi muhiim u yahay. Codsiga waa in sidoo kale, lagu daro ballanqaad ah in wixii xog ama war ah ee lagu helo dhexgalka ama hor-qabateynta loola macaamilayo hab waafaqsan Sharcigan.
7. Haddii, nuqul oggolaanshahaas ah loo geeyo qofka ku xusan oggolaanshaha, qofkaas nuqul isla oggolaanshahaas ah wuxuu u geyn karaa cidda la is-leeyahay gacan ayey ka geysan kartaa arrinta.
8. Waxay noqonaysaa mas'uuliyadda qofka ama hay'adda oggolaanshaha la siiyey inuu qaado tallaabooyin lagu dhaqan-gelinayo oggolaanshahaas hadba sidii suuragal ah;
9. Adeeg bixiyayaasha, waxaa waajib ku ah in ay gacansiyaan saraakiisha sharci fulinta, ayna oggolaadaan taageero farsamo, marka saraakiishu la timaado amarka maxkamadda ama Wasiirka Amniga haddii xaaladdu deg deg tahay sida ku xusan farqada 2^{aad} ee qodobkan;
10. Oggolaanshaha dhexgalka ama hor-qabateynta wuxuu shaqaynayaa muddo saddex(3) bilood oo keli ah oo marka ay dhammaato loo baahan yahay in 14 kii maalinba laga codsanyo kordhis maxkamada awoodda u leh, iyadoo ku dari karta saddex(3) bilood oo kale haddii codsi ay hesho, kadib markii ay maxkamaddu ku qanacdo in kordhinta la codsaday ay tahay mid muhiim u ah baarista;

11. Waxay noqonaysaa mas'uuliyadda codsadaha in uu hubiyo in:

b) Tirada dadka xogta la helay la tusay ama loo daah-furay;

t) Ilaa xadka xogta la helay la baahiyey ama la wadaagay;

j) In lagu koobo inta ugu yar ee u muhiimka ah ujeeddadii loo oggolaaday isla marka xogta la ururiyey ay dhaafto goortii ay muhiimka ahayd, waa in la baabi'iyey nuqul kasta lana tirtiro.

12. Codsadaha waajib kama saarna in uu buuxiyo shuruudaha ku xusan farqada 1-aad (b) iyo (t) haddii lagu wareejiyo xog dawlad shisheeye iyo hay'ado amni ee caalami ah laga helay, wuxuuse xil ka saaran yahay in uu fiiriyo in dowladahaas leeyihiin shuruudo noocaas ah iyo in ay leeyihiin dhawrsanaanshaha ku sugan faqradda 4-aad, marka la fiirinayo in loo daah-furo xogta dhexgal ka loo galay maamulkaas shisheeye.

13. Xog kasta oo lagu helay dhexgal xiriirna la leh dacwad waxaa loo adeegsan karaa caddeyn ahaan maxkamadda horteeda.

14. Sarkaal baaris ama qofkii kale oo faafiya **“Xog Dhowrsan”** waxaa uu galayaa fal-dembiyeed waxa uuna mutaysanayaa ciqaab si waafaqsan qawaaniinta dalka.

Qodobka 48aad: Qaadista Astaamaha Faraha Iyo Muunadaha

1. Markii, loogu baahdo maxkamadaynta owgeed, eedaynaha waxaa laga qaadi karaa; raadka iyo muunadda faraha, dheecaanka, dhiigga, timaha, cidiyaha iyo dhammaan raadadka iyo muunadaha laga qaado ama uu reebo qeyb kasta oo jirka Aadanaha ka mid ah; isla markaana waxaa loo fixgalin karaa caddeyn ahaan.
2. Haddii, qofka xiran aanu ahayn qof qaangaar ah si waafaqsan 29-aad, faqradda 8-aad ee Dastuurka; waa in maxkamadda laga helo oggolaansho gaar ah.

3. Qofka la tuhunsan yahay waa in lagu wargeliyo in muunadda laga qaadayo loo adeegsan doono baaris fal-dembiyeed ama caddayn ahaan.
4. Muunad kasta oo laga qaadayo qof eedaysane ama tuhmane ah waa in uu qaadaa cid xirfad u leh una idman.
5. Raadadka ama muunadaha loo qaaday si waafaqsan qodobkaan iyo xog kasta oo laga helay; waa la haynayaa, cidina uma adeegsan karto ujeedo ka duwan baarista argagixiso.

Qodobka 49aad: Hubinta Dekadaha iyo Xuuddudaha

1. Haddii qof ku lug leh ama lagu tuhmay fal argagixiso ama fududeynta fal aragagixiso oo ku sugan dekad, garoon diyaaradeed ama meel xad ah, markab dushiis ama diyaarad dusheed; sarkiisha amnigu waxa ay awood u leeyihiin in ay tuhmanaha la yeeshaan wareysi baariseed ama in tuhmanaha la qabto.
2. Qofka uu wareystay sarkaalka amni, waxaa waajib ku ah in uu:
 - b) siiyo sarkaalka amniga xogta ama dokumiinti kasta oo uu hayo ee sarkaalkaasi codsaday;
 - t) siiyo sarkaalka amniga marka uu codsado baasaaboora shaqeynaya oo sawir wata ama dokumenti kale oo sugaya aqoonsigiisa.
3. Qofka uu qabtay sarkaalka amni, haddii aan awood kale lagu xirin, waxaa lagu sii daynayaa muddo aan ka badnayn sagaal(9)saacadood marka laga billaabo goortii hubintiisu billaabatay.
4. Sarkaalka amnigu waxa uu awood u leeyahay in uu baaris ku sameeyo markab ama diyaarad iyo wixii saaran ama wax kasta oo uu rumaysan yahay in ay markabka ama diyaaradda saaran yihiin.

5. Sarkaalka baaraha ah ee su'aalaha weydiinaya qof, si uu u go'aamiyo in uu yahay qofka ku lug lahaa diyaarinta, fulinta ama fududaynta falka argagixiso; waxa uu baaris dhammaystiran ku sameyn karaa wax kasta oo qofka u saaran ama la saarayo diyaaradda ama markabka.

b) Alaabta uu qabto ama ka shakiyo sarkaalka baarista waxa uu hayn karaa muddo aan ka badnayn soddoba(7) maalmood oo ka billaabnaysa maalinta qabashada alaabta.

f) Qofka wuxuu noqonayaa mid xad-gudub sameeyey haddii uu si ula-kac ah u hor-joogsado ama u carqaladeeyo baarista ama hubinta ku sugan Qodobkan waxaanu noqonayaa mid mutaysta ciqaab xabsi oo gaareysa laba(2) sano.

Qodobka 50aad: Sugidda Aqoonsiga Eedaysanaha

1. Sarkaalka amni ee baarista ku jira, ayaa awood u leh: sawir ka qaadista, cabiridda qofka xiran iyo sugidda aqoonsigiisa;
2. Faqradda 1^{aad} ee qodobkaan "sarkaalka amni" waxaa loola jeedaa: cid kasta oo sarkaalka amni ah oo oggolaasho ka haysata hay'ad awood qaanuun u leh bixinta oggolaasho ceynkaas ah.

CUTUBKA 6AAD: ISKAASHIGA CAALAMIGA AH EE ARRIMAHA DEMBIYADA ARGAGIXISAGA LA XIRIIRRA

Qodobka 51aad: Iskaashiga Dalalka kale Arrimaha Dembiyada Argagixisada

1. Dowladda Soomaaliya waxa ay la shaqeynaysaa dalalka kale xagga is-dhaafsiga macluumaadka, qabashada baaritaanka, dacwad-ku qaadidda la xiriirta dembiyada argagixiso ee xuduudaha ka tallaaba, iyada oo ujeedadu tahay in si ku meel gaar ah loo qabto tuhmanayaasha

sababo amni dartood, la wareegidda hantida, lacagaha iyo hantida la xiriirta lacagta la dhaqay iyo maalgelinta argagixisada, isu-celinta iyo iskaashiga farsamada.

2. Iyadoo aan waxba loo dhimayn qodobbada heshiisyada iyo axdiyada caalamiga ah ee ay Soomaaliya dhinaca ka tahay ee ku aadan is-dhaafsiga (reciprocity) dembiilayaasha; garsoorka dawladda ee arrimaha dembiyada argagixisada khuseeya, wuxuu is-kaashi iyo xiriir la yeelanayaa dhinacyada garsoorka shisheeye, asagoo raacaya qodobbada Sharcigan.

Qodobka 52aad: Ujeeddada Codsiga Iskaashiga

Codsiga kaalmada sharciga (mutual legal assistance) ee dhex maraya labada dhinac, lana xiriira dembiyada uu xeerinayo Sharcigan, waa in loo fuliyaa si waafaqsan mabaadi'da lagu qeexay Sharcigan. Iskaashiga waxaa ka mid noqon kara:

1. Ururinta caddaymaha iyo macluumaadka dadka iyo oggolaansho in lala kulmo dadka baaritaanku ku socdo si loola socdo qaabka baaritaanku u dhacayo;
2. Bixinta dukumeenti kasta oo garsoor iyo fulinta baaritaannada iyo la wareegidda hantiga iyo walxaha kale;
3. Baarista walxaha iyo booqashada goobaha, bixinta macluumaadka iyo wixii caddeymo ah;
4. Bixinta dokumintiyada asalka ah iyo nuqullada oo ay ku jiraan dukumentiyada rasmiga ah, warqadaha bangiga, waraaqaha xisaabaadka iyo diiwaannada muujinaya howlaha ganacsi.
5. Dhaqan gelinta go'aannada ururrada ay Soomaaliya xubinta ka tahay ee ku saabsan la dagaallanka Argagixisada.

Qodobka 53aad: Diididda Codsiga Iskaashiga

Codsiga wada shaqaynta waxa kaliya oo la diidi karaa marka:

1. Ay u badan tahay in ay wax u dhimayso nidaamka dowliga ah, madax-bannaanida, amniga ama mabaadiida asaasiga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
2. Hay'adda codsanaysa oo aan ahayn mid awood qaanuun u leh in ay codsiga soo gudbisoo, marka la raaco sharciga dalka codsanaya;
3. Xaqiiqooyinka uu codsiga ku salaysan yahay oo maxkamad Soomaaliyeed oo awood u leh ay horay si kama dambays ah go'aan uga gaartay.
4. Dembiga uu codsiga ku salaysan yahay oo aan dembi ka ahayn Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ama aan la wadaagin wax astaamo ah dembi ku jira qawaaniinta Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;
5. Tallaabooyinka la codsaday ama tallaabooyinka kale ee la midka ah oo aan lagu oggolayn sharciyada dhaqangalka ka ah dalka Soomaaliya ama dembiyada codsiga ku salaysan yahay marka la raaco qawaaniinta Soomaaliya;
6. Go'aankii oo waddan kale ka soo baxay, oo qaabka uu u soo baxay uuna bixinayn dammaanad ku filan oo ku saabsan xuquuqda difaaca eedaysanaha;
7. Haddii ay jiraan sababo la taaban karo oo lagu rumaysan karo in ujeeddada codsiga dacweynta ama ciqaabta loo sameeyey ku saleysan tahay jinsi, isir, diin, dhalasho, asal ama fikradaha siyaasadeed;
8. Dowladda Soomaaliya waa in ay isla markiiba si qoraal ah ugu gudbisaa diidmada codsiga, dalka uu codsiga ka yimid, ayadoo raacinaysa sababaha diidmada codsiga.

Qodobka 54aad: Codsiga Tallaabo Ilaalin Ku-meel-gaar ah

1. Haddii ay dhacdo in waddan shisheeye uu ka codsado Soomaaliya in ay qaaddo tallaabo ilaalin ku-meel-gaar ah, maxkamadda awoodda u leh ayaa amri doonta tallaabooyinka waafaqsan qawaaniinta dalka.
2. Haddii codsiga loo qoray si guud, maxkamadda awoodda u leh waxa ay ku dhawaaqi doontaa tallaabooyinka ilaalinta ugu habboon oo waafaqsan sharciga Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.
3. Haddii ay dhacdo in tallaabooyinka la codsaday aan laga helayn sharciyada Soomaaliya , maxkamada awoodda u leh ayaa ku badeli karta tallaabooyin ku habboon ee ku xusan shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 55aad: Codsiga soo Gacan-gelin Eedaysane

1. Codsiyada isu gacan-gelinta dadka la raadinayo ee ka yimaada dalalka shisheeye oo khuseeya dembiyada Sharcigan daboollayo ama hirgelin go'aanno garsoor oo dembiyadaas la xiriira; nidaamyada iyo mabaadi'da lagu sheegay heshiiska isu gacan-gelinta oo dhaqangal ah oo u dhexeeya dowladda codsiga soo gudbisey iyo Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ayaa la dabbaqayaa.
2. Haddii uusan jirin heshiis isku gacan-gelin sida ku xusan farqada 1-aad isucelinta waa in la fuliyo iyadoo lagu salaynayo xiriirka wanaagsan oo Soomaaliya kala dhexeeya dalka codsiga soo gudbiyey iyo haddii danaha Soomaaliya loogu baahdo.
3. Sida ku cad shuruudaha Sharcigan, isku gacan-gelinta dembiilaha waa in la fuliyo oo keliya marka dembiga keenay codsiga isu gacan-gelinta uu dembi ka yahay labada sharci ee dalka codsanaya iyo Jamhuuriyadda Soomaaliya.

Qodobka 56aad: Sababaha lagu Diidi Karo Gacan-gelin Eedaysane

Codsiga isku gacan-gelinta eedaysanaha ma noqon doono mid la fuliyo haddii:

1. Qofka codsiga isku gacan galinta lagu dalbanayo yahay, qof Soomaali ah;
2. Ay jiraan sababo maangal ah oo la aamini karo in sababta qofka loo dacweynayo ama loo ciqaabay ay tahay sababo la xiriirra isirkiisa, diintiisa, dhalashaddisa, asalkiisa, fikradaha siyaasadeed, jinsiga ama nafta qofkaas laga yaabo in ay qatar gasho sababahaas owgood;
3. Xukun kama dambeys ah ay arrinka codsigu ku saabsan yahay ka gaartay maxkamad Soomaaliyeed;
4. Qofka la raadinayo dhiibistiisa uu muddo-dhac ku yimid dembiga loo haysto, marka la raaco sharciga dalka codsiga soo gudbiyey ama cafis loo fidiyey;
5. Qofka la raadinayo dhiibistiisa loo geystay ama laga cabsanayo in loo gaysto jirdil iyo ficillo kale oo naxariis darro ah ama si bini'aadantinimada ka baxsan oo bahdil ah loola dhaqmayo;
6. Qofka la raadinayo dhiibistiisa uuna heli doonin dammaanad qaadka dacwadaha dembiyada sida ku qoran qodobka 14 ee heshiiska caalamiga ah ee ku saabsan Xuquuqda Madaniga iyo Siyaasadda;
7. Dacwad ku saabsan dembiga codsiga gacan-gelinta khuseeyo ayaa ka socota maxkamad dalka Soomaaliya;
8. Haddi, codsiga gacan-gelinta uu khuseeyo fulinta amar maxkamadeed oo kama dambeys ah oo qofka dhiibistiisa la codsanayo lagu xukumay isaga oo aan goobjoog ahayn oo aan helin fursad uu isku difaaco sababo ka baxsan awooddiisa.

CUTUBKA 7AAD: QODOBBO GABAGABO AH

Qodobka 57aad: Awoodda soo Saarista Xeer-nidaamiyayaal

Golaha Wasiirrada waxa ay soo saari karaan xeer-nidaamiyayaal iyo habraacyo khuseeya dhammaan arrimaha uu Sharcigaani xeeriyey ee u baahan xeer-nidaamiye iyo habraac.

Qodobka 58aad: Mudnaanta Sharcigan

Sharcigan, oo si gaar ah u khuseeya arrimaha argagixisada; wuxuuna mudnaanta ka yeelanayaa, wixii sharci ah oo ka hor-imaanaya ama aan la socon karin arrimaha Sharcigan xeeriyey.

Qodobka 59aad: Dhaqangalka Sharcigan

Sharcigan waxa uu dhaqangalayaa marka uu ansixiyo Baarlamaanka Federaalka Soomaaliyeed, uuna saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Dowladda Federaalka ee Soomaaliya.